

بررسی نقش مشارکت شهروندان در مدیریت توسعه پایدار شهری (مطالعه موردی منطقه یک تهران)^۱

رحیم بردی آنامرادنژاد^{۱*}، غلامرضا ملکشاهی^۲، اکرم لطفی^۳

۱- دانشیار جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه مازندران، بابلسر r.moradnejad@umz.ac.ir

۲- استادیار جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه مازندران، بابلسر gh.malekshahi@umz.ac.ir

۳- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه مازندران، بابلسر lotfi.a@umz.ac.ir

چکیده

هدف مقاله حاضر، ضمن تبیین چارچوب نظری و مفهومی مشارکت و بررسی الگوهای سنتی و جدید مشارکت شهروندان در اداره امور شهرهای ایران، به ارزیابی میزان مشارکت شهروندان منطقه یک تهران در زمینه مدیریت توسعه پایدار شهری پرداخته است. به همین دلیل سؤال‌های تحقیق حاضر در راستای دستیابی به هدف مذکور این گونه مطرح شده است که آیا مشارکت شهروندان در مدیریت توسعه پایدار شهری در منطقه یک تهران می‌تواند تأثیر مستقیم داشته باشد و مصادیق عملی مشارکت شهروندان در مدیریت توسعه پایدار شهری کدامند؟ این تحقیق به لحاظ ماهیت از نوع تحقیقات کاربردی است و از نظر روش کار از نوع تحقیقات توصیفی-تحلیلی می‌باشد. جامعه آماری ۳۸۳ نفر از شهروندان منطقه مذکور است و از روش آلفای کرونباخ جهت بررسی پایایی پرسشنامه استفاده شده است. برای آزمون فرضیه‌ها از روشهای آماری t- student، آزمون فریدمن و کندال استفاده شده است. نتایج حاکی از آن است که بین مشارکت شهروندان و مدیریت توسعه پایدار شهری رابطه معناداری وجود دارد و مسایل مربوط به جمع آوری زباله و همکاری و تعامل در ایجاد و گسترش فضای سبز منطقه از مصادیق بارز مشارکت شهروندان در این منطقه هستند. همچنین نتیجه تحقیق نشان داده است که گرچه نگرش مثبت برای مشارکت در بین شهروندان وجود دارد اما با این حال میزان مشارکت در سطح محلات منطقه یک تهران در حد پایینی قرار دارد.

کلمات کلیدی: مشارکت، توسعه پایدار شهری، آزمون فریدمن، منطقه یک تهران

۱- مقدمه

شهر به عنوان پدیده‌ای پیچیده و پویاست که در گذر زمان همواره دچار تحولاتی کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی و فرهنگی می‌شود. چنین تحولات وسیعی متأثر از رشد گسترده جمعیت شهری است؛ چنانکه بعد از جنگ جهانی دوم، یکی از مهمترین مشکلات به وجود آمده در کشورهای در حال توسعه، رشد و توسعه شتابان و ناهمگون شهرنشینی بوده است. پیامد چنین رشد انفجاری جمعیت شهرنشین، به پیدایش اپیدمی گسترده فقر شهری منجر گردیده است. در بسیاری موارد، ظهور چنین پدیده‌ای در نتیجه مهاجرت گسترده روستایی و یا حتی شهرهای کوچک و متوسط به کلانشهرها بوده است. بنابراین، در نتیجه چنین رشد ناهمگامی، مدیریت شهری به علت فقدان منابع و زمان لازم برای پاسخگویی به نیازهای فزاینده شهروندان، دچار معضلی گردیده که رهایی از آن را تنها در چارچوب راه‌حل‌های نوین می‌توان جستجو کرد. اما از طرفی مشارکت شهروندان در اداره امور شهرها پدیده‌ای نوین نیست، بلکه در طول تاریخ با ابعاد مختلف زندگی اجتماعی انسان‌ها پیوند داشته است [۱] و امروزه مشارکت مردمی به عنوان کلید

^۱- این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم اکرم لطفی است.